

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Кузнецова О. А.
_____ серпня 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ МИКОЛАЇВЩИНИ

Ступінь бакалавра

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Миколаїв – 2022

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Тимченко Алла Анатоліївна, доцент кафедри початкової освіти, кандидат педагогічних наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол від “ ____ ” _____ року № ____

Завідувач кафедри початкової освіти _____ (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти

Протокол від “ ____ ” _____ 2022 року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ (Степанова Т.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від “ ____ ” _____ 2022 року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ (Кузнецова О. А.)

Анотація

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Становлення педагогічної освіти Миколаївщини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є виникнення та становлення педагогічної освіти Миколаївщини.

Міждисциплінарні зв'язки: «Становлення педагогічної освіти Миколаївщини» тісно пов'язана з такими науками, як: історія педагогіки, загальні основи педагогіки, дидактика, філософія, історії України.

Мета – формування у студентів уявлення про становлення педагогічної освіти Миколаївщини, здатності до аналізу, співставлення, порівняння певних педагогічних явищ у становленні педагогічної освіти Миколаївщини.

Завданнями вивчення дисципліни є: ознайомити студентів з особливостями зародження, взаємодію і зміну ідей, концепцій, підходів у навчанні та вихованні підростаючих поколінь Миколаївщини; ознайомити з теоретичними основами основних державних документів, історію виховання та педагогіки рідного краю, педагогічну діяльність та погляди видатних просвітителів, освітніх діячів і учених Миколаївщини, історико-педагогічні факти, відомості, що стосуються рідного краю; формувати вміння працювати з першоджерелами, аналізувати педагогічну літературу, оперувати поняттями історії педагогіки; формувати вміння розкривати гуманістичні та демократичні засади розвитку національної школи і педагогіки Миколаївщини за роки різних епох розвитку української держави.

Ключові слова: педагогічна освіта, учительська семінарія, учительський інститут, історико-педагогічні факти.

Annotation

The program of studying the elective discipline "Formation of pedagogical education of Mykolayiv region" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of specialty 013 Primary education according to the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is the emergence and formation of pedagogical education in Mykolayiv region.

Interdisciplinary relations: "Formation of pedagogical education of Mykolayiv region" is closely connected with such sciences as: history of pedagogy, general bases of pedagogy, didactics, philosophy, history of Ukraine.

The purpose - formation at students of idea of formation of pedagogical education of Nikolaev region, ability to the analysis, comparison, comparison of certain pedagogical phenomena in formation of pedagogical education of Nikolaev region.

The objectives of the discipline are: to acquaint students with the peculiarities of the origin, interaction and change of ideas, concepts, approaches in teaching and educating the younger generations of Mykolayiv region; to acquaint with theoretical bases of the basic state documents, history of education and pedagogics of native land, pedagogical activity and views of outstanding educators, educational figures and scientists of Nikolaevshchina, historical and pedagogical facts, information concerning native land; to form the ability to work with primary sources, to analyze pedagogical literature, to operate with the concepts of the history of pedagogy; to form the ability to reveal the humanistic and democratic principles of development of the national school and pedagogy of Mykolayiv region during the years of different epochs of development of the Ukrainian state.

Key words: pedagogical education, teacher's seminary, teacher's institute, historical and pedagogical facts.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Становлення педагогічної освіти Миколаївщини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є виникнення та становлення педагогічної освіти Миколаївщини.

Міждисциплінарні зв'язки: «Становлення педагогічної освіти Миколаївщини» тісно пов'язана з такими науками, як: історія педагогіки, загальні основи педагогіки, дидактика, філософія, історія України.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета – формування у студентів уявлення про становлення педагогічної освіти Миколаївщини, здатності до аналізу, співставлення, порівняння певних педагогічних явищ у становленні педагогічної освіти Миколаївщини.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з особливостями зародження, взаємодію і зміну ідей, концепцій, підходів у навчанні та вихованні підростаючих поколінь Миколаївщини;
- ознайомити з теоретичними основами основних державних документів, історію виховання та педагогіки рідного краю, педагогічну діяльність та погляди видатних просвітителів, освітніх діячів і учених Миколаївщини, історико-педагогічні факти, відомості, що стосуються рідного краю;
- формувати уміння працювати з першоджерелами, аналізувати педагогічну літературу, оперувати поняттями історії педагогіки;
- формувати уміння розкривати гуманістичні та демократичні засади розвитку національної школи і педагогіки Миколаївщини за роки різних епох розвитку української держави.

Програмні результати навчання:

ПРН-2. Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН-4. Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН-6. Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН-7. Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН-17. Готовність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН-18. Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

І. Загальнопредметні:

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (**соціальна компетентність**).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (*лідерська компетентність*).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (*підприємницька компетентність*)

II. Фахові:

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Соціально-культурні фактори та тенденції виникнення та становлення педагогічної освіти Миколаївщини.

Тема 2. Створення перших навчальних закладів на території Миколаївської області.

Тема 3. Відкриття Новобузької учительської семінарії (1874 р.) та особливості професійної підготовки вчителя початкових класів.

Тема 4. Виникнення та діяльність перших гімназій у м. Миколаєві.

Тема 5. Трирічні педагогічні курси як одна з нових форм підготовки переважно сільських учителів для початкових і частково середніх класів єдиної трудової школи, а також вихователів для дошкільних закладів

Тема 6. Миколаївський учительський інститут: історія створення у м. Миколаєві вищого навчального закладу (1913 р.).

Тема 7. Загальнопедагогічна підготовка вчителя на Миколаївщині (радянський період).

Тема 8. Розвиток педагогічної освіти в МНУ ім. В.О. Сухомлинського (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.).

Тема 9. Головні передумови та тенденції підготовки вчителів початкової освіти в МНУ імені В.О. Сухомлинського

3. Рекомендована література

Базова

1. Вища педагогічна освіта і наука України: Історія, сьогодення та перспективи розвитку. Миколаївська область [Текст] / За заг. ред. В.Д.Будака. – К.: Знання України, 2010.
2. Вища освіта Миколаївщини в 1941-1945 роках // Відкритий урок. – 2005. – 6 травня.
3. Гупан Н.М. Історіографія розвитку історико-педагогічної науки в Україні / Київ.: Ін.-т внутр. справ при Нац. Акад. внутр. справ України. – К.: [Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова], 2000. – С. 8, 49, 127, 129, 135, 136.
4. Дічек Н.П. Біографічний метод як інструмент дослідження вітчизняної історії педагогіки //

- Шлях освіти. – 2001. – № 4. – С. 15-19.
5. Історія України в особах. У 2-х ч. : навч. посібник / В.П. Шкварець, М.О. Багмет, О.В. Білюк. - Миколаїв : Вид центр МДПІ, 1993, - Ч. 2. – с. 343-348.
 6. Кафедра педагогіки університету: До 90-річчя МДПУ. – Миколаїв: Видавництво МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2001.
 7. Майборода В.К. З історії становлення і розвитку педагогічної освіти на Україні (1928-1941 рр.) // Початкова школа. – 1990. – № 12. – С.34-36.
 8. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.). – К.: Либідь, 1992. – 196 с.
 9. Маньківський В. Дорога з Маслівки (про ректора В.К.Майбороду) // Академія: газета Академії наук вищої освіти України. – 2009. - № 1 – грудень. – С. 14-15.
 10. Миколаївський державний університет. Історичний нарис (1913-2003) / Я.І.Журецький, І.С.Павлік, Л.В.Старовойт. – К.: Златограф-дизайн, 2003. – 256 с.
 11. Миколаївський державний університет: віхи історії [Текст] / Уклад. В.Д.Будак, Л.В.Старовойт, О.П.Хаєцький, С.В.Підпригора. – Миколаїв: Іліон, 2009.
 12. Миколаївському педінституту 50 років // Тези доповідей наукової конференції, присвяченої 50-річчю Миколаївського державного педагогічного інституту ім.В.Г.Белінського. – Миколаїв, 1964, - с. 5-9.
 13. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933 рр.): Навч. посібн. / О.В.Сухомлинська та ін.; за ред. О.В.Сухомлинської. – К.: Заповіт, 1996. – С. 223, 228.
 14. Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ століттях: Історичні нариси. / Кер.авт.кол. І.С.Павлік. – Миколаїв, 1997. – 176 с.
 15. Сірополко С. Історія освіти в Україні. – К.: Наук. думка, 2001. – 912 с.
 16. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навч. посібн. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – С.

Допоміжна

1. Будак В.Д. – ректор МДУ // Ректор третього тисячоліття / Автор-упорядник В.Болгов. II випуск. – К.: ВЦ Медіа Volgov центр. 2003. – с.29.
2. Вірність (Життєвий і творчий шлях ректора МДУ В.Д.Будака) // Рідне прибузжя – 2003 – 19 червня.
3. Випускники та студенти Миколаївського державного університету – гордість України. – Миколаїв: МДУ, 2003. – 136с.
4. Вища педагогічна освіта і наука України: Історія, сьогодення та перспективи розвитку. Миколаївська область [Текст] / За заг.ред. В.Д.Будака. – К.: Знання України, 2010.
5. Вища освіта Миколаївщини в 1941-1945 роках // Відкритий урок. – 2005. – 6 травня.
6. Вищі навчальні заклади Миколаївщини на початок 2009/10 навчального року [Текст]: Статистичний бюлетень. Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2010.
7. Вищі навчальні заклади Миколаївщини на початок 2008/09 навчального року [Текст]: Статистичний бюлетень. Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2008.
8. Вищі навчальні заклади Миколаївщини на початок 2007/08 навчального року [Текст]: Статистичний бюлетень. Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2007.
9. Вищі навчальні заклади Миколаївщини на початок 2006/07 навчального року [Текст]: Статистичний бюлетень. Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2006.
10. Горбунов Е. Человек, увеличивающий силу мысли / о профессоре НГУ им. В.О.Сухомлинского Н.Н.Шитюке // Имена. – 2009. - №6. – С.28-30.

11. Гупан Н.М. Історіографія розвитку історико-педагогічної науки в Україні / Київ.: Ін.-т внутр. справ при Нац. Акад. внутр. справ України. – К.: [Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова], 2000. – С. 8, 49, 127, 129, 135, 136.
12. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ ст.). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
13. Дічек Н.П. Біографічний метод як інструмент дослідження вітчизняної історії педагогіки // Шлях освіти. – 2001. – № 4. – С. 15-19.
14. Долинський, О. В. В. І. Стрельський: портрети істориків минулого / О. В. Долинський, Д. В. Табачник // Український історичний журнал. — 1990. — № 12. — С. 117—120.
15. Золотухин А. Профессор по призванню (К юбілею Т.К.Пересунько) // Вечерний Николаев. – 2004. – 19 августа.
16. Імена МДУ: Пересунько Тамара Костянтинівна Вип. 3 / За заг.ред. В.Д.Будака. – Миколаїв: МДУ, 2003.
17. Історія України в особах. У 2-х ч. : навч. посібник / В.П. Шкварець, М.О. Багмет, О.В. Білюк. - Миколаїв : Вид центр МДПІ, 1993, - Ч. 2. – с. 343-348.
18. Кафедра педагогіки університету: До 90-річчя МДПУ. – Миколаїв: Видавництво МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2001.
19. Кафедра освітніх технологій 1998-2006 рр. / За аг.ред. О.М.Пехоти. – Миколаїв: МДУ, 2006.
20. Козлов С. Жизнь, посвященная науке (А.Г.Черных, истфак) // Вечерний Николаев. – 2006. – 4 марта.
21. Концепція національного виховання // Рідна шк. – 1995. – № 6 – С.18-26.
22. Кремінь Д. Алгебра гармонії, поетика числа: До ювілею В.Д.Будака / Д.Кремінь // Педагог. – 2007. - № 7/8 – листопад.
23. Кремінь Д. Сонячна теорема Валерія Будака // Освіта. – 2007. - № 37-38. – 12-19 вересня.
24. Крутоуз Н.П. Шістдесят років тому (спогади) // Тези доповідей і повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю Миколаївського педагогічного інституту (в шести частинах). – Ч.1. Деякі сторінки історії МДПУ і перспективи його розвитку. – Миколаїв, 1994.
25. Майборода В.К. З історії становлення і розвитку педагогічної освіти на Україні (1928-1941 рр.) // Початкова школа. – 1990. – № 12. – С.34-36.
26. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.). – К.: Либідь, 1992. – 196 с.
27. Маньківський В. Дорога з Маслівки (про ректора В.К.Майбороду) // Академія: газета Академії наук вищої освіти України. – 2009. - № 1 – грудень. – С. 14-15.
28. Миляновский В.Е. НГПИ им.Белинского // Научные записки Николаевского государственного педагогического института имени В.Г.Белинского. – Вып.3. – К.: Рад.школа, 1951. – С.24-36.
29. Миколаївський державний університет. Історичний нарис (1913-2003) / Я.І.Журецький, І.С.Павлік, Л.В.Старовойт. – К.: Златограф-дизайн, 2003. – 256 с.
30. Миколаївський державний університет: віхи історії [Текст] / Уклад. В.Д.Будак, Л.В.Старовойт, О.П.Хаєцький, С.В.Підпригора. – Миколаїв: Гліон, 2009.
31. Миколаївському педінституту 50 років // Тези доповідей наукової конференції, присвяченої 50-річчю Миколаївського державного педагогічного інституту ім.В.Г.Белінського. – Миколаїв, 1964, - с. 5-9.
32. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933 рр.): Навч. посібн. / О.В.Сухомлинська та ін.; за ред. О.В.Сухомлинської. – К.: Заповіт, 1996. – С. 223, 228.
33. Наукові записки кафедри педагогіки: Вип. 3 / За ред. Ю.О.Грицяя. – Миколаїв: Видавництво МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2001.
34. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ,

2001. – С. 6.

35. Невтомний пошук – стан його душі // В.Д.Будаку – 60 // Освіта України. – 2007. – 11 вересня.
 36. Освіта на Миколаївщині у XIX-XX століттях: Історичні нариси. / Кер.авт.кол. І.С.Павлік. – Миколаїв, 1997. – 176 с.
 37. Освіта Миколаївщини. 1997-2000 роки. Статистичний збірник. – Миколаїв: Атон, 2001. – 100 с.
 38. Освіта Миколаївщини: Статистичний збірник / За ред.. З.А.Лук'яненко. – Миколаїв: Головне управління статистики у Миколаївській області, 2007.
 39. Петренко О. Творчество, длиною в бесконечность (В.Ф.Иванов) // Южная правда . – 2008. – 14 февраля.
 40. По труду и заслуге (И.И.Федькову присвоено звание Заслуженный работник народного образования Украины) // Южная правда. – 1996. – 27 января.
 41. Руденко Ю.Д., Шпак О.Т., Кравчук М.І. Він житиме в наших серцях і пам'яті (Яків Іванович Бурлака – видатний учений, педагог) // Освіта. – 2008. – 5-12 березня.
 42. Стариков И.М. Снайперская педагогика (Ю.А.Грицай) // Вечерний Николаев. – 2004. – 8 января.
 43. Струк И. Поиски и находки профессора А.Киселева // Відкритий урок. – 2006. – 11 лютого. № 6-7.
 44. Струмінський М.Я. Навчально-методична робота Миколаївського ІНО // Записки Миколаївського ІНО. – Кн. 1: 1926-1927. – Миколаїв, 1927. – С.17-22.
 45. Табачник, Д. Видатний вчений-джерелознавець України В'ячеслав Ілліч Стрельський / Д. Табачник // Тези доповідей і повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю Миколаївського педагогічного інституту. Ч. 1. — Миколаїв, 1994. — С. 35-37.
 46. Табачник, Д. В. Краєзнавча діяльність В. І. Стрельського / Д. В. Табачник // IV республіканська конференція з історичного краєзнавства : тези доп. і повідом. — К., 1989. — С. 84-85.
 47. Тонковид В. Открылся музей истории медицины Николаева (о А.Ф.Киселеве) // Вечерний Николаев. – 2009. – 12 сентября.
 48. Тупайло С. Тут є у кого вчитися (про педагогічний факультет МДП і його декана В.Ф.Іванова) // Рад.Прибужжя – 1999. – 10 липня.
 49. Тупайло С. Илья Стариков: о его новой книге и о нем самом // Рідне Прибужжя. – 2007. – 28 липня.
 50. Університет як центр організації освітньо-виховного середовища у регіоні [Текст] Тези науково-практичної конференції / За заг.ред. В.Д.Будака. – Миколаїв: Видавництво МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2009.
 51. Фідровський В.М. – ректор Миколаївського інституту народної освіти // Історія України в особах / За редакцією В.П. Шкварця. – Частина друга. – Миколаїв, 1993. – С. 343-348.
 52. Шевченко, Л. Джерелознавець за покликом душі / Л. Шевченко // Історичний календар, 2005. — К., 2005. — Вип. 11. — С. 353—357.
 53. Шкварець, В. В'ячеслав Ілліч Стрельський (до 95-річчя від дня народження) / В. Шкварець // Краєзнавчий альманах. — 2006. — № 1. — С. 111—113.
- Державний архів Миколаївської області (ДАМО)
54. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.32. – Арк.3.
 55. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.11. – Арк.73-77.
 56. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.9. – Арк.2
 57. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.100. – Арк.21, 22, 45.
 58. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.78. – Арк. 25, 53.
 59. ДАМО. – Ф. 115. – Оп.1. – Спр.33. – Арк.14, 17.
 60. ДАМО. – Ф. Р-916. – Оп.2. – Спр.212. – Арк.565.

61. ДАМО. – Ф. Р-993. – Оп.1. – Спр.2. – 113 арк.

62. ДАМО. – Ф. Р-993. – Оп.1. – Спр.3. – 154 арк.

63. ДАМО. – Ф. Р-993. – Оп.1. – Спр.18. – 43 арк.

Архів Миколаївського національного університету ім.В.О.Сухомлинського

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, самостійні та контрольні роботи, індивідуальні проєкти, реферати, мультимедійні презентації, результати виконаних завдань та досліджень, залік.